

УДК 378.14:364-64-051

DOI: 10.24144/2524-0609.2018.43.255-259

Слозанська Ганна Іванівна

кандидат педагогічних наук, доцент

доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи

Тернопільського національного педагогічного університету

імені Володимира Гнатюка, м. Тернопіль, Україна

kulynyak@elr.tnpu.edu.ua

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8394-4925>

МОДЕЛЮВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ У ЗВО ДО РОБОТИ У ТЕРИТОРІАЛЬНІЙ ГРОМАДІ

Анотація. В умовах реформування системи соціального захисту населення, що передбачає організацію та надання якісних соціальних послуг в ОТГ, загострюється питання підготовки висококваліфікованих соціальних працівників, готових до роботи в ОТГ. В той же час перед ЗВО України лежить нелегке завдання з переформатування системи професійної підготовки майбутніх соціальних працівників задля її орієнтації на потреби ринку праці, модель особистості фахівця з соціальної роботи в ОТГ та модель його професійної діяльності. Впровадження ідеї моделювання професійної діяльності у підготовку майбутніх соціальних працівників у ЗВО сприятиме формуванню у них готовності до роботи в ОТГ. Мета статті полягає в дослідженні ролі моделювання професійної діяльності у підготовці майбутніх соціальних працівників у ЗВО до роботи у територіальній громаді. У результаті дослідження доведено, що моделювання як метод є поширеним і застосовується у різних галузях знань, проте, особливо результативним є у підготовці фахівців різних галузей. Моделювання професійної діяльності у навчальному процесі дозволяє побудувати компетентнісну модель підготовки майбутнього фахівця на основі дослідження моделі професійної діяльності та моделі особистості спеціаліста. Побудова системи підготовки майбутніх соціальних працівників у ЗВО на основі моделювання майбутньої професійної діяльності дає можливість інтегрувати предметну і соціальну парадигми, педагогічну і психологічну компетентність, методично-організаційну і науково-практичну діяльність; сформувати необхідні компетентності; спроектувати види діяльності, зміст освіти; вибрати освітні технології, засоби, форми і методи організації навчального процесу.

Ключові слова: соціальна робота; соціальний працівник; територіальна громада; соціальні послуги; професійна підготовка.

Вступ. В епоху трансформації та реформування системи вищої освіти в Україні з метою підвищення її якості та конкурентоздатності акцентується увага на впровадженні нових парадигм та інноваційних технологій навчання в процес професійної підготовки фахівців задля оволодіння навичками, що характеризують випускників як таких, що є придатними до працевлаштування. Під «придатністю до працевлаштування (employability)» розуміють сукупність знань, вмінь і навичок, володіння підходами, необхідними для вирішення професійних ситуацій, а також здатність і бажання до неперервного вдосконалення та професійного розвитку (Yorke, 2006).

Реформування системи соціального захисту населення в умовах децентралізації влади в Україні передбачає впровадження нових моделей надання соціальних послуг на рівні створених об'єднаних територіальних громад кваліфікованими фахівцями з соціальної роботи (Слозанська, 2016; Слозанська, 2017). Відповідно, ЗВО України, що здійснюють підготовку майбутніх соціальних працівників, мають переформувати сам процес навчання з метою підготовки фахівців, «придатних до працевлаштування» в ОТГ. Це є, на нашу думку, можливим за умови моделювання майбутньої професійної діяльності у процесі їх навчання у ЗВО. Такий підхід до організації навчальної діяльності: дозволяє зорієнтувати студентів на майбутню професійну діяльність, відтворити останню у викладанні професійно-орієнтованих навчальних дисциплін, під час проходження практичної підготовки, залучення до самостійної та волонтерської роботи, позанавчальної діяльності; стимулює студентів-майбутніх соціальних працівників засвоювати необхідні теоретичні знання і розуміти їх професійну спрямованість, виробляти навички їх застосування у майбутній роботі; формувати практичний досвід під час проходження практики, роботи з реальними професійними ситуаціями та клієнтами;

збагачувати свій професійний кругозір, професійні контакти, розвиватися як в особистісному так і у професійному плані.

Налагодження співпраці між основними гравцями навчального процесу (ЗВО та ринком праці), побудова професійної підготовки майбутніх фахівців у ЗВО з орієнтацією на модель фахівця та його професійну діяльність (Слозанська, 2018) сприяє ефективній підготовці висококваліфікованого, конкурентного спеціаліста, здатного розвиватися, швидко реагувати на зміни, що відбуваються, задовольняти потреби та очікування суспільства.

Мета статті полягає в дослідженні ролі моделювання професійної діяльності у підготовці майбутніх соціальних працівників у ЗВО до роботи в ОТГ.

Виклад основного матеріалу. В основі моделювання професійної діяльності лежить моделювання як метод або засіб пізнання і перетворення світу. Зазначимо, що моделювання як метод має універсальний характер і застосовується у різних галузях науки вже досить давно. Свого часу давньогрецький учений К. Птолемей запропонував геоцентричну модель світобудови (Колтачіхіна, 2011), на зміну якій прийшла системна модель Й. Кеплера і Н. Коперніка (Сьтин, 2015). Великий внесок у розвиток моделювання як методу дослідження зробили Леонардо да Вінчі, А. Нав'є, Дж. Стокс та інші науковці завдяки застосуванню його в математиці (Кононюк, Малінін, & Мальярчук, 2013). Глибоке філософське осмислення моделювання отримало завдяки дослідженням В. Штоффа (Штофф, 1966).

У ХХІ столітті моделювання як метод набуває все більшого поширення і застосування у різних галузях знань; особливою популярністю користується у педагогіці та освітології. Про це свідчать численні праці вітчизняних і зарубіжних науковців. Зокрема, методологічні й теоретичні підходи до обґрунтування моделювання відображені у дослідженнях

В. Бикова, В. Корнєшук, С. Лодатко, В. Маслова, В. Штоффа та інших; властивості моделей і моделювання – Л. Буркової, У. Ешбі, І. Мелик-Гайказян та інших; аналіз моделювання як складової педагогічного проектування присутній у доробках З. Рябова і В. Ясвіна. На основі аналізу наукових досліджень вище вказаних учених можна зробити висновки, що у педагогіці «моделювання» трактується як: метод дослідження реальних об'єктів (предметів і явищ) на основі вивчення їх спеціально сконструйованих моделей-аналогів; змісту, що треба засвоїти, і, одночасно, засобу засвоєння; метод навчання, що передбачає побудову й дослідження відповідної моделі; систему, спеціально створену для заміни об'єкта дослідження після його відображення і відтворення з метою її вивчення й отримання нової інформації про сам об'єкт. Останнє вивчення є найбільш близьким для нашого дослідження.

Під моделюванням розуміють процес побудови та дослідження моделі. Поняття «модель», що у перекладі з латинської мови («*modulus*») означає міру, зразок, норму, у філософії визначається як представник, замісник оригіналу у пізнанні чи на практиці. У науковій літературі означене поняття трактується як: мислено-представлена або матеріально-реалізована система, дослідження якої дає інформацію про іншу систему; спрощений аналіз об'єкта, який є аналогом реального об'єкта і здатний замінити останній; уявний, матеріальний чи знаковий образ оригіналу (Штофф, 1966). Наявність різних підходів до трактування самого поняття «модель», на нашу думку, пов'язано з можливістю його використання в науковому і повсякденному контекстах. При цьому, в різних ситуаціях в саме поняття вкладають відмінне значення. Ми зосередимо свою увагу на розумінні моделі як бази для реалізації моделювання, як методу дослідження; тобто розглянемо такі моделі, які є основою для отримання знань.

Модель, у контексті здійснюваного дослідження, варто розуміти як уявну або матеріально-реалізовану розроблену науковцем систему, яка в процесі дослідження, аналізу заміщає реальний об'єкт, зберігаючи найбільш важливі для дослідження його характеристики і в наслідок цього перебуває з ним у відносенні схожості, а її дослідження є способом отримання відомостей про сам об'єкт і допускає його експериментальну перевірку (Аверинцев, 1989). Тому, модель можна схарактеризувати як уявний образ реального об'єкта, який створюється для більш чіткого і точного дослідження дійсності (Корнєшук, 2008).

Моделі реальних об'єктів за своїм призначенням бувають: пізнавальні або теоретичні моделі, що передбачають організацію та демонстрацію знань і є засобом для поєднання старих і нових знань та відображення реальності; прагматичні або прикладні моделі виступають засобом для організації практичних дій, є відображенням бажаного світу чи дійсності; інструментальні виступають засобом для побудови, дослідження та/або використання прагматичних і пізнавальних моделей.

У контексті здійснюваного дослідження модель професійної діяльності є прагматичною, модель особистості фахівця з соціальної роботи в ОТГ є пізнавальною, тоді як модель системи професійної підготовки майбутніх фахівців із соціальної роботи, готових до професійної діяльності в ОТГ є інструментальною моделями.

Як уже зазначалося, процес створення моделей розуміють як моделювання. Застосування моделювання як наукового методу пізнання світу дає можливість створювати нові типи моделей, розвивати

нові функції самого методу (Козловський, 2012). Перспективним є використання цього методу у педагогічних дослідженнях, предметом вивчення яких є професійна підготовка майбутніх фахівців у ЗВО (Семенова, 2010). Розміщені у наукометричній базі Google Scholar численні праці вітчизняних науковців, зацікавлених у вивченні можливостей та особливостей використання моделювання у підготовці різного роду фахівців, є яскравим підтвердженням даного факту. Досліджено, що О. Бернацька, В. Штофф та ін. акцентують увагу на вивченні теоретичних основ моделювання; О. Борисова, Л. Карасьова, В. Михєєв та ін. – особливостях застосування моделювання у професійній діяльності викладача ЗВО; В. Безрукова, В. Беспалько та ін. – концептуальних основ моделювання і конструювання педагогічних систем і процесів. Питання моделювання діяльності фахівця у навчальному процесі представлено у наукових доробках О. Бернацької, О. Пономарьова, Г. Савченко та інших. Погоджуємося з думкою науковців (Бернацька, 2004; Пономарьов, 2006; Савченко, 2006) про те, що моделювання професійної діяльності у процесі підготовки майбутніх фахівців сприяє формуванню у них практико-орієнтованих вмінь і навиків, розуміння основ та особливостей своєї майбутньої діяльності, перспективних функцій та відведених ролей у ній. Відповідно, моделювання професійної діяльності у процесі підготовки майбутніх фахівців у ЗВО можна розуміти як зміст, який студент має засвоїти у процесі навчання у ЗВО за відповідною спеціальністю в межах опанування певної освітньої програми та як навчальну діяльність, засіб, без якого неможливе повноцінне навчання (Штофф, 1966).

Відповідно, моделювання професійної діяльності може реалізовуватися і як процес побудови компетентнісної моделі підготовки майбутнього фахівця на основі дослідження моделі професійної діяльності та моделі особистості спеціаліста. Модель професійної діяльності фахівця являє собою узагальнений опис змісту і характеру визначеної діяльності, призначений для раціональної організації навчально-виховного процесу належної професійної підготовки цього фахівця. Для того, щоб випускник був здатним виконувати завдання і функції своєї професійної діяльності після закінчення ЗВО його професійна підготовка має бути адекватною змісту його майбутньої професійної діяльності.

Доведено, що побудова професійної підготовки майбутніх соціальних працівників у ЗВО на основі моделювання професійної діяльності дає можливість інтегрувати предметну і соціальну парадигми, педагогічну і психологічну компетентність, методично-організаційну та науково-практичну діяльність. Моделювання професійної діяльності фахівця з соціальної роботи в громаді дозволяє визначити необхідні випускнику компетентності, види діяльності, зміст освіти, вибрати освітні технології, засоби, форми і методи організації навчального процесу (Борисова, 2018).

Як бачимо, питання моделювання професійної діяльності в навчальному процесі потребує системного підходу: з одного боку, побудови нормативної моделі майбутньої професійної діяльності фахівця, з іншого – побудови моделі підготовки, в якості якої постає зміст освіти та наповнення його відповідним змістово-технологічним забезпеченням. Концептуальною засадою моделювання професійної діяльності є співставлення моделі фахівця (моделі діяльності) та моделі підготовки (зміст навчання), що реалізується на основі створення системи квазіпрофесійних завдань, розв'язок яких і дозволяє певним чином моделюва-

ти майбутню професійну діяльність (Пономарьов, 2006).

У цьому контексті, під моделюванням професійної діяльності в навчальному процесі ми розуміємо створення умов, за яких студенти в процесі навчання розв'язують комплексні «квазіпрофесійні» завдання, спрямовані на формування інтелектуальних і практичних умінь, необхідних для успішної професійної діяльності. Тобто, моделювання професійної діяльності у процесі підготовки майбутніх соціальних працівників до роботи в ОТГ передбачає планування та організацію змісту навчальної діяльності у ЗВО, наповнення його належним змістово-технологічним забезпеченням з метою максимального її наближення до реальних умов майбутньої професії.

Впровадження у процес професійної підготовки ідеї компетентнісного підходу особливо актуалізує увагу на застосування моделювання професійної діяльності у навчальному процесі. Воно також орієнтоване на: повноцінний розвиток (особистісний і професійний) студентів; створення умов для реалізації принципів особистісно-розвиваючого навчання і стратегічних напрямів гуманізації; гармонізацію соціально-психологічного клімату в освітніх установах; розвиток професійно значущих особистісних якостей; забезпечення підтримки при виборі життєвого шляху і професійної кар'єри; становлення психологічного портрету індивіда (Оганнісян, 2016).

Висновки. З огляду на вище викладене зазначимо, що реалізація ідеї моделювання професійної діяльності у процесі підготовки майбутніх фахівців із соціальної роботи до діяльності в ОТГ має спрацювати дві підумови:

по-перше – проектування і розробка освітньої програми підготовки майбутніх фахівців має здійснюватися на основі розробленої моделі їх професійної діяльності та моделі особистості фахівця. У цьому значенні моделювання професійної діяльності ми розуміємо як побудову компетентнісної моделі підготовки майбутнього фахівця у ЗВО;

по-друге – застосування викладачами різних інноваційних підходів, форм, методів і засобів у процесі опанування навчальних дисциплін нормативного та вибіркового блоків, проходження практики й залучення до позааудиторної діяльності з метою оптимального поєднання теоретичного та практичного компоненту професійної підготовки майбутнього фахівця та наближення самої підготовки у ЗВО до реальності майбутньої професійної діяльності. У цьому контексті ми розуміємо моделювання професійної діяльності як засіб, інструмент для досягнення високого рівня готовності майбутніх фахівців із соціальної роботи до професійної діяльності в ОТГ.

Аналіз наукової літератури з проблеми дослідження свідчить про велику зацікавленість питанням моделювання, визначенням сутності самого поняття, його структурних компонентів. Проте, ідея застосування моделювання професійної діяльності як ефектної умови процесі підготовки майбутніх фахівців із соціальної роботи, методика її реалізації та інструменти впровадження розроблені недостатньо. Саме тому в контексті здійснюваного дослідження велику увагу слід приділити вивченню, аналізу та виробленню механізмів реалізації означеної ідеї у навчальному процесі у ЗВО.

Список використаної літератури

- Аверинцев С.С. Философский энциклопедический словарь. Москва: Советская энциклопедия, 1989. 815 с.
- Бернацкая Е. В. Моделирование ситуаций профессиональной деятельности в обучении иностранному языку в высшем учебном заведении военного профиля [Текст]: Дис... канд. пед. наук: 13.00.04 / Бернацкая Елена Владимировна; Киевский национальный ун-т им. Тараса Шевченко. К., 2005. 189 с.
- Борисова О.Н., Карасьова Л.А. Моделирование в профессиональной деятельности преподавателя университета [Электронный ресурс]. URL: <http://www.eprints.tversu.ru/891/>. (дата звернення: 15.09.2018)
- Козловський Ю.М. Філософсько-методологічні засади моделювання наукової діяльності вищого навчального закладу: парадигмальний підхід // Педагогічний альманах. 2012. Вип.13. С.132-139.
- Колтачихіна О.Ю. Історико-науковий аналіз моделей походження Всесвіту в давньогрецькій натурфілософії // Питання історії науки і техніки. 2011. № 4. С.39-47
- Кононюк А.Ю., Малінкін І.В., Малярчук В.О. Введення в математичну теорію системи науково-визначуваних понять // Проблеми інформатизації та управління. 2013. № 4(44). С.53-63.
- Корнещук В.В. Моделювання в системі підготовки професійно надійного спеціаліста: теоретичний аспект // Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет ім. Г. Сковороди». 2008. Вип.14. С.14-16.
- Оганнісян Л.А., Акоюян М.А., Ерошенко В.Н. Моделирование профессиональной компетентности будущего педагога в процессе преподавания педагогических дисциплин // Современные проблемы науки и образования. 2016. № (3). С.211-211.
- Пономарьов О.С. Модель професійної діяльності фахівця: текст лекцій. Х.: НТУ «ХПІ». 2006. 58 с.
- Савченко Г.О. Формування готовності майбутніх фахівців банківської справи до аналітичної діяльності засобами моделювання / Савченко Г.О. // автореф. дис... на здобуття наук. ступ. канд. пед. наук: / Харк. держ. пед. університет ім. Г.Сковороди. Харків, 2006. 20 с.
- Семенова А.В. Аналіз психолого-педагогічних, історичних передумов парадигмального моделювання в контексті теорії і методики педагогічної освіти // Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету Україна. 2010. № (2). С.41-45.
- Слозанська Г. Соціальна робота в територіальній громаді: теорії, моделі та методи: монографія // за наук.ред.д-ра пед. наук, проф. В.А.Поліщук. Тернопіль: ТНПУ імені В.Гнатюка, 2018. 382 с.
- Слозанська Г. Ensuring access to social services in the conditions of united local communities // Social work and education. 2016. №3(2). P.92-102.
- Слозанська Г. Соціальний захист населення в умовах об'єднаної територіальної громади // Ministry of Education and Science of Ukraine. Dragomanov National University of Pedagogy. 2017. 205 с.
- Сытин А.К. Гёте – Коперник и Кеплер органического мира // Историко-биологические исследования. 2015. №7(2). С.103-109
- Штофф В. Моделирование и философия. Москва: Наука, 1966. 258 с.
- Yorke M. Employability in higher education: what it is-what it is not // York: Higher Education Academy, 2006. – Vol. 1. http://www.heacademy.ac.uk/assets/documents/fla/employability/id116_employability_in_higher_education_336.pdf (дата звернення: 18.09.2018)

References

- Averintsev, S.S. (Ed.). (1989). *Filosofskiy entsiklopedicheskiy slovar [Philosophical Encyclopedic Dictionary]*. Moscow: Sovetskaya entsiklopediya. [in Russian].
- Bernatskaya, O.V. (2005). Modelirovaniye situatsiy professionalnoy deyatel'nosti v obuchenii inostrannomu yazyku v vysshem uchebnom zavedenii voyennogo profilya [Modeling of the professional activity situations in teaching of foreign language in a higher educational institution of a military profilet]. *Unpublished Doctoral Dissertation*. Kyiv: Kyiv National University named after T.Shevchenko. [in Russian].
- Borisova O.N., & Karasova L.A. (2018). *Modelirovaniye v professionalnoy deyatel'nosti prepodavatelya universiteta [Modeling in the professional activity of the university teacher]*. URL: <http://www.eprints.tversu.ru/891/>. (access date: 15.09.2018). [in Russian].
- Kozlovsky, Yu.M. (2012). Filosofsko-metodologichni zasady modelyuvannya naukovoi diyalnosti vishchogo navchalnogo zakladu: paradigmalniy pidkhid [Philosophical and methodological principles of modeling of the scientific activity of a higher educational institution: a paradigmatic approach]. *Pedagogichniy almanakh [Pedagogical Almanac]*, 13, 132-139. [in Ukrainian].
- Koltachikhina O.Yu. (2011). Istoriko-naukoviy analiz modeley pokhodzhennya Vsesvitu v davnogrets'kiy naturfilosofii [Historical and scientific analysis of models of the Universe origin in ancient Greek natural philosophy]. *Pitannya istorii nauki i tekhniki [Questions of the history of science and technology]*, 4, 39-47 [in Ukrainian].
- Kononyuk, A.Yu., Malinkin, I.V., & Malyarchuk, V.O. (2013). Vvedennya v matematichnu teoriyu sistemi naukovoznachuvanih ponyat [Introduction to the mathematical theory of a system of scientifically-defined concepts]. *Problemi informatyzatsii ta upravlinnya [Problems of Informatization and Management]*, 4(44), 53-63.
- Korneshchuk, V.V. (2008). Modelyuvannya v sistemі pidgotovki profesijnogo nadijnogo spetsialista: teoretichniy aspekt [Modeling in the training of professionally reliable specialist: theoretical aspect]. *Gumanitarniy visnik DVNZ «Pereyaslav-Khmel'niyskiy derzhavnyy pedagogichniy universitet im. G. Skovorody» [Humanitarian Bulletin of the State Technical University "Pereyaslav-Khmelnytsky State Pedagogical University named after G. Skovoroda"]*, 14, 14-16. [in Ukrainian].
- Ogannisyan, L.A., Akopyan, M.A., & Yerovenko, V.N. (2016). Modelirovaniye professionalnoy kompetentnosti budushchego pedagoga v protsesse prepodavaniya pedagogicheskikh distsiplin [Modeling of professional competence of the future teacher in the process of teaching pedagogical disciplines]. *Sovremennyye problemy nauki i obrazovaniya [Modern Problems of Science and Education]*, 3, 211-211. [in Russian].
- Ponomarov, O.S. (2006). *Model profesijnoi diyalnosti fakhivtsya: tekst leksiy [Model of professional activity of a specialist: Text of lectures]*. Karkiv: NTU «KHPi». [in Ukrainian].
- Savchenko, G.O. (2006). Formuvannya gotovnosti maybutnih fakhivtsiv bankivskoi spravi do analitichnoi diyalnosti zasobami modelyuvannya [Formation of readiness of future banking professionals for analytical activity by means of modeling]. *Extended Abstract of Candidate Thesis*. Kharkiv: Kharkiv State Pedagogical University named after G.Skovoroda. [in Ukrainian].
- Semenova, A.V. (2010). Analiz psikhologo-pedagogichnikh, istorichnikhperedumov paradigmalnogo modelyuvannya v kontekstі teoriі i metodiki pedagogichnoi osviti [Analysis of psychological and pedagogical, historical preconditions of paradigmatic modeling in the context of the theory and methodology of pedagogical education]. *Zbirnik naukovikh prats' Khmel'nits'kogo institutu sotsialnikh tekhnologiy Universtitetu Ukraїna [Collection of scientific works of the Khmelnytsky Institute of Social Technologies of the University of Ukraine]*, 2, 41-45.
- Slozanska, H. (2018). *Sotsialna robota v teritorial'niy gromadi: teorii, modeli ta metodi [Social Work in the Territorial Community: Theories, Models and Methods]*. Ternopil: TNPU imeni V.Gnatyuka. [in Ukrainian].
- Slozanska, H. (2016). Ensuring Access to Social Services In The Conditions Of United Local Communities. *Social Work and Education*, 3(2), 92-102.
- Slozanska, H. (2017). *Sotsialniy zakhist naseleynya v umovakh obēdnanoi teritorialnoi gromadi [Social Protection of Population in the Conditions of the Territorial Community]*. Ministry of Education and Science of Ukraine, Dragomanov National University of Pedagogy [in Ukrainian].
- Sytin, A.K. (2015). Gote – Kopernik i Kepler organicheskogo mira [Goethe-Copernicus and Kepler of the organic world]. *Istoriko-biologicheskoye issledovaniya [Historical and biological studies]*, 7 (2), 103-109 [in Russian].
- Stoff, V.A. (1966). *Modelirovaniye i filosofiya [Modeling and philosophy]*. Moscow: Nauka. [in Russian].
- Yorke, M. (2006) Employability in Higher Education: What It Is-What It Is Not: Learning & Employability Series 1. The Higher Education Academy, York. URL: http://www.heacademy.ac.uk/assets/documents/tla/employability/id116_employability_in_higher_education_336.pdf (access date: 18.09.2018)

Стаття надійшла до редакції 17.10.2018 р.
Стаття прийнята до друку 22.10.2018 р.

Слозанская Анна

кандидат педагогических наук, доцент,
доцент кафедры социальной педагогики и социальной работы
Тернопольского национального педагогического университета
имени Владимира Гнатюка, г.Тернополь, Украина

МОДЕЛИРОВАНИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В ПОДГОТОВКЕ БУДУЩИХ СОЦИАЛЬНЫХ РАБОТНИКОВ У ВУЗов К РАБОТЕ В ТЕРРИТОРИАЛЬНОЙ ОБЩИНЕ

Аннотация. В условиях реформирования системы социальной защиты населения, что предусматривает организацию и предоставление качественных социальных услуг в ОТО обостряется вопрос подготовки квалифицированных социальных работников, готовых к такой деятельности. В то же время, ВУЗы должны перестроить систему профессиональной подготовки будущих социальных работников и ориентировать ее на потребности рынка труда, модель личности социального работника в ОТО и модель его профессиональной деятельности. Внедрение идеи моделирования профессиональной деятельности в подготовку будущих социальных работников будет способствовать формированию у них готовности к работе в ОТО. Цель статьи – исследовать роль моделирования профессиональной деятельности в подготовке будущих социальных работников к работе в ОТО. Результаты исследования свидетельствуют, что моделирование как метод является распространенным и применяется в различных областях знаний. Однако, особенно результативным является его применение в подготовке специалистов различных отраслей. Моделирование профессиональной деятельности в учебном процессе позволяет построить компетентностную модель подготовки будущего спе-

циалиста на основе исследования модели профессиональной деятельности и модели личности специалиста. Построение системы подготовки будущих социальных работников в ЗВО на основе моделирования будущей профессиональной деятельности дает возможность интегрировать предметную и социальную парадигмы, педагогическую и психологическую компетентность, методично-организационную и научно-практическую деятельности; сформировать необходимые выпускнику компетентности; спроектировать виды деятельности, содержание образования; выбрать образовательные технологии, средства, формы и методы организации учебного процесса.

Ключевые слова: социальная работа; социальный работник; территориальная община; социальные услуги; профессиональная подготовка.

Slozanska Hanna

Candidate of Pedagogical Sciences, (PhD), Associate Professor
Department of Social Pedagogy and Social Work
Ternopil Volodymyr Hnatyuk National Pedagogical University, Ternopil, Ukraine

MODELING OF PROFESSIONAL ACTIVITY IN THE FUTURE SOCIAL WORKERS TRAINING IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS FOR WORKING IN THE TERRITORIAL COMMUNITY

Abstract. In the context of reforming the system of social protection of the population, which involves the organization and provision of quality social services in UTC, the issue of training highly qualified social workers who are ready to work in UTC is becoming more acute. At the same time, the Universities in Ukraine are faced with the difficult task of reformation of future social workers training system oriented it on the needs of the labor market, model of a social worker in UTC and the model of his professional activity. The introduction of the idea of modeling of professional activities in the future social workers training will contribute to their readiness to work in the UTC. The purpose of the article is to study the role of professional modeling in the future social workers training in higher education institutions, ready to work in a territorial community. The result of the study showed that modeling as a method is used in various fields of knowledge. However, its application in the future specialists training in HEIs is especially effective. Modeling of professional activity in the educational process allows building a competence-based training model for the future specialist based on the study of the model of professional activity and the personality of the specialist. Building a system of future social workers training in the HEIs on the basis of modeling of future professional activities makes it possible to integrate the subject and social paradigms, pedagogical and psychological competence, methodological, organizational and scientific and practical activities; to form the necessary competence in the graduates; design activities, educational content; choose educational technologies, tools, methods of the educational process organizing.

Key words: social work; social worker; territorial community; social services; professional training.